ಆಗದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲೂ ಆಗದೇ ಒಗ್ಗಿರುವ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಲೂ ಆಗದೇ ಚಡಪಡಿಸಿದ್ದ.

ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಹಾಗೇ ಕಳೆದವನನ್ನು ಜಂಪಯ್ಯನೇ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ.

'ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕೂತಿದ್ಯಾ? ಥಂಡಿಯಾಗುತ್ತೆ ಬಾ ಹೊರಗೆ' ಕಾಯಕನಾಥ ಆಲಿಸದವನಂತೆ ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದ.

'ನಿನ್ನ ಕೋಪ ತಾಪ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತೆ ನನ್ಗೆ ಆದರೆ ನಾವು ಯಾವ ಹಕ್ಕು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಬೆಳೀತಾ ಇದೀವಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಮರಳಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅದು ನಿನಗೆ ಯಾಕೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ...?'

'ಮತ್ತೆ ಶಿವಣ್ಣನಿಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ಯಾಕೆ ಉಳಿಯಲು ಹೇಳಿದೆ? ಹಾಗೆ ಬರುತ್ತ ಹೋದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತೆ? ಬಯಲು ಊರಾಗುತ್ತೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಈ ಕಾಡಿಗೂ ಚಾಚುತ್ತೆ. ಈ ಕಾಡು ಹೋಗಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟಿನ ಕಾಡಾಗುತ್ತೆ'

'ಶಿವಣ್ಣ ನನ್ಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದು ಅಷ್ಟೇ. ನನ್ಗೆ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಅವನಾದರೆ ದಿನವಿಡೀ ಗಿಡ ಮರ ಎಂದು ಬೆಳೆದೋನು. ಈ ಬಯಲನ್ನು ಹಸಿರು ಮಾಡೋಣ ಬಾ. ನೀನೂ ನನಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡು. ಊರಾಗಲು ನಾನು ಬಿಡ್ತೀನಾ...?'

ಜಂಪಯ್ಯನ ಮಾತಿಗೆ ಕಾಯಕನಾಥ ಮರುಳಾಗಿ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದ. ಜಂಪಯ್ಯನೇ ಅವನ ಪಂಚೆ ತೆಗೆದು ಮಮತೆಯಿಂದ ಕಾಯನ ತಲೆ ಒರೆಸಿದ.

'ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಮಾರಾಯ ನೀನು ಈ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದೋ... ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕು...' ಜಂಪಯ್ಯನ ಹುಸಿಮುನಿಸಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಅಕ್ಕರೆ ಇತ್ತು.

'ನಾನು ಕಾರಗದ್ದೆಗೆ ಹೊರಟೆ. ಮನೆ ಕಡೆ ಜೋಪಾನ. ಶಿವಣ್ಣ ಏನೇನು ತಯಾರಿ ಮಾಡಿದ ಅಂತ ವಿಚಾರಿಸಿ ಬರ್ತೀನಿ. ಮನೆ ಹಿಂದಿನ ತೋಟದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಇರಲಿ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಂದು ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದರೆ ಇಷ್ಟು ದಿನದ ಶ್ರಮ ಹೋಯಿತು' ಕಾಯಕನಾಥ ಮೌನವಾಗಿ ಆಲಿಸಿಕೊಂಡ. ಜಂಪಯ್ಯ ಕಾರಗದ್ದೆ ಕಡೆ ಟಾರ್ಚು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟರೆ, ಕಾಯಕನಾಥ ತನ್ನ ಜಗುಲಿಯ ಜಾಗ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡ.

* * *

ಜಂಪಯ್ಯ ಕಾರಗದ್ದೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಬಂದ. ಶಿವಣ್ಣ ಆಗಲೇ ಬಹಳ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದ. ಅಜ್ಜರಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲು ಬೇಕಾದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಆಗಲೇ ಶೇಖರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ತರುವುದಷ್ಟೇ ಬಾಕಿಯಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಜಂಪಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿ ಒಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಗೆ ಬರಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಕಾರಗದ್ದೆಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಶಿವಣ್ಣ ಎಲ್ಲಿ ಮನ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೋ ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಆತಂಕ ಹೊಂದಿದ್ದ ಜಂಪಯ್ಯನಿಗೆ, ತನಗಿಂತಲೂ ಶಿವಣ್ಣನೇ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಶಿವಣ್ಣ ಮೂರು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವವನಿದ್ದ. ಆ ಸುದ್ದಿ ಹೊತ್ತು ಮರಳಿದ ಜಂಪಯ್ಯನಿಗೆ ಕಾಯಕನಾಥನ ನೀರಸ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಉತ್ತರವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಂದು ಜಂಪಯ್ಯ ಏನೂ ಹೆಚ್ಚು ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕನಾಥನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವಿದ್ದ ಜಂಪಯ್ಯನಿಗೆ ಅವನ ಕುರಿತು ಕನಿಕರವೇ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಕಾರಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಇತರರ ಮನೆಗೆ ಸೇವೆಗೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನು ಎಂದೂ ಬೇರೆಯವರ ಕೈಯಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದವನು ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದು, ಕಾಯಕನಾಥನಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಕಾಯಕನಾಥ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶ ಭಾವದಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಜಂಪಯ್ಯ ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮನೆ ಮಾಡಿ ನೆಲೆಯೂರಲೂ ಕಾಯಕನಾಥನೇ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಗಲೇ ಜಂಪಯ್ಯ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ಋಣ ತೀರಿಸಲು ಅವನಿಗೆ, 'ಸಾಯುವ ತನಕ ಊಟ ಹಾಕುವೆ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದ. ಕಾಯಕನಾಥನ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಿಸಲು ಅವನನ್ನು ಏನಾದರೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತವಾಗಿಟ್ಟರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಶೋಕದಿಂದ ಹೊರ ಬರಬಹುದೆಂದು ತೋರಿತ್ತು. ಅವನು ಅಜ್ಜರಕಾಡಿನಿಂದ ದೂರ ಹೇಳದೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ಸಣ್ಣ ಆತಂಕವೂ ಜಂಪಯ್ಯನಲ್ಲಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಕಣ್ಗಾವಲಿನಲ್ಲೇ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಕಡೆಗೂ ಜಂಪಯ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಶಿವಣ್ಣ ಅಜ್ಜರಕಾಡು ದಾಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಪೇಪರ್ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕುಮುದಿನಿ ಸೇತುವೆ ಬಳಿ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡ. ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ನೆಡಲು ಚಿಕ್ಕ ಹಾರೆ, ಗುದ್ದಲಿ, ಕೊಡ ಇನ್ನಿತರ ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ತಂದಿದ್ದ. ಜಂಪಯ್ಯನಿಗ ಶಿವಣ್ಣ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕಾದು ನಿಂತಿದ್ದ. ಇಬ್ಬರೂ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿಸಿದರು. ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹೊತ್ತು ನಡೆದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಹಾದಿ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರಣ, ಈ ಸಲ ಕಾಯಕನಾಥನನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಮೂವರೂ ಸೇರಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಮನೆ ಮುಂದೆ ಇಳಿಸಿದಾಗ, ಅವು ಬೆಳೆದು ಫಲ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟೇ ಸಂಭ್ರಮ ಜಂಪಯ್ಯನ ಮೊಗದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮೂವರೂ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಸಮಯ ವ್ಯಯ ಮಾಡದೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದರು. ಕಾಯಕನಾಥ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೈಗೂಡಿಸಿದ್ದನೇ ಹೊರತು ಅವನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜಂಪಯ್ಯನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದು ಅವನು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ತಂದ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಂದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗುಳಿಗಳನ್ನು ತೋಡಲಾಗಿ, ತಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಂದಿದ್ದ ನಿಂಬೆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡತೊಡಗಿದ.

'ನನ್ನ ಕೈ ಗುಣ ಒಳ್ಳೇದು ಅಂತಾರೆ ಇಡೀ ಕಾರಗದ್ದೇಲಿ ಯಾರ್‍ಯಾರಿಗೋ ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಸಲ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ನೆಡ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಭೂತಾಯಿ ಒಲಿದು ಕೈ ಹಿಡಿದರೆ, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷವೇ ನಿಂಬೆಯಿಂದ ಆದಾಯ ತೆಗೀಬಹುದು. ಈ ನಿಂಬೆ ಗಿಡಗಳ ನಡುವೆ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕೋಣ. ಸೀತಾಫಲ, ನೇರಳೆ, ಮಾವು ಇವೆಲ್ಲಾ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ... ರಾಸಾಯನಿಕ ಸಿಂಪಡಿಕೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಳೆ ನೀರೇ ಸಾಕು...'

ಜಂಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಯಕನಾಥ ಶಿವಣ್ಣನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಕಾಯಕನಾಥನೂ ಕ್ರಮೇಣ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿ ಹೋದ. ಮೌನವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುವುದು ಕೂಡಾ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ತಾನು ಸಂಭಾಷಿಸುವ ಒಂದು ವಿಧಾನವೇ ಆಗಿತ್ತು ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ 7

ದಿವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ, ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂದು ನಂಬಿ ನಡೆಸಿದ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ, ಕೈಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಅಜ್ಜರಕಾಡಿನಂಥ ಬರಡು ನೆಲದಲ್ಲೂ ಕೊರಡು ಕೊನರಿತು. ಕಲ್ಲು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಚಿಗುರೊಡೆಯಿತು. ಸಂತಸವು ಮಂದಹಾಸದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಂಪಯ್ಯನ, ಶಿವಯ್ಯನ ಮತ್ತು ಕಾಯನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ನಕ್ಕಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸಾಧಿಸಿದ ಖುಷಿ, ಸಂತೃಪ್ತಿ.

ಬರಡು ನೆಲ ನವಕಾವ್ಯ ಬರೆದಂತೆ ಹಸಿರು ಚಿಮ್ಮಿಸಿದಾಗ ಶಿವಯ್ಯನೂ ಅಜ್ಜರಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಬಂದು ನೆಲೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಜಂಪಯ್ಯನಿಗೂ ಸಂತೋಷವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದುವರೆಗೂ ಏನೂ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗದೇ ಕಾರಗದ್ದೆಯಿಂದ ಅಜ್ಜರಕಾಡಿಗೆ ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಯ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಭೂತಾಯಿ ಕೈ ಹಿಡಿಯುವ ಭರವಸೆ ದೊರೆತಾಗ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ತಳೆದೇ ಬಿಟ್ಟ. ಜಂಪಯ್ಯನ ಮನೆಯಿಂದ ತುಸು ದೂರಕೆ, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮುಂದೆ ರಸ್ತೆಗೆ ಎಂದು ಜಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಶಿವಯ್ಯನೇ ಗುರುತು ಹಾಕಿಕೊಂಡ. ಈಗ ಮೂವರೂ ಸೇರಿ ಶಿವಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಕೈ ಹಿಡಿದರು. ಈ ಸಲವೂ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಣಗಿದ ಬಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿ ತಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿದರು. ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಮುಂಚೆ ಅವರೆಲ್ಲರ ಮನ ಒಂದಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಸೂಯೆ, ಸಣ್ಣತನಗಳಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆತು ಅ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೇ ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಇಲ್ಲದಾಗ ಶಿವಯ್ಯ ಕಾರಗದ್ದೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಬರುವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ದಿನಸಿ, ಇನ್ನಿತರೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು, ತನಗೂ ಜಂಪಯ್ಯನಿಗೂ ತರುತ್ತಿದ್ದ.

ಶಿವಯ್ಯನ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪತ್ನಿ ರತ್ನ ಮತ್ತು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದ ಮಗ ವೀರಭದ್ರ ಇದ್ದ. ಅವನಿಗಂತೂ ಕಾರಗದ್ದೆಯಂಥ ಸಣ್ಣ ಪೇಟೆ ಬಿಟ್ಟು ಇಂಥ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ